

TIBBİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM - Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar

İKİNCİ BÖLÜM - Tıbbi Atıkların Yönetimi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Atıkların Ünite İçinde Ayrılması ve Taşınması

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Atıkların Geçici Depolanması

BEŞİNCİ BÖLÜM - Atıkların Bertaraf Alanına Taşınması

ALTINCI BÖLÜM - Tıbbi Atıkların Yakılması, Yakma Tesislerine Ruhsat Verilmesi ve Denetlenmesi

YEDİNCİ BÖLÜM - Tıbbi Atıkların Nihai Depolanması

SEKİZİNCİ BÖLÜM - Diğer Hükümler

EKLER

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar

Amaç

Madde - 1 - Bu Yönetmeliğin amacı sağlık kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıkların halk sağlığına ve çevreye zarar vermeden ayrı olarak toplanması, geçici depolanması, geri kazanılması, taşınması ve nihai bertaraf alanına taşınmasına yönelik idari, teknik ve hukuki prensip, politika ve programların belirlenerek uygulanmasının sağlanmasıdır.

Kapsam

Madde - 2 - Bu Yönetmelik;

Sağlık kuruluşlarından kaynaklanan atıkların ayrı olarak toplanması, geçici depolanması, geri kazanılması, nihai bertaraf alanına taşınarak yakılması veya düzenli depolanması süreçlerinde uyulacak teknik ve idari esaslar ile bu esaslara göre yapılacak işlerin kimler tarafından ve nasıl yapılacağı ile ilgili kuralları kapsar.

Bu Yönetmelik;

a) Hastanelerden,

b) Tıp, diş hekimliği ve veteriner hekimlik eğitimi veren ve araştırma yapan kuruluşlardan,

c) Kan ve kan ürünleri ile ilgili çalışma yapan tüm merkez ve istasyonlardan,

d) Tıbbi tahlil laboratuvarlarından,

e) Deney hayvanlarının kullanıldığı laboratuvarlardan

f) Sağlık ocaklarından, atık çıkaran muayenehaneler ve polikliniklerden, diş hekimi kliniklerinden ve revirlerden,

g) Küçük ameliyat ve benzeri müdahalelerin yapıldığı tıp ve veteriner muayenehanelerinden,

h) Bulaşıcı hastalığı olanların tedavi oldukları veya diyaliz, aspiratör gibi aletlerin kullanıldığı kliniklerden,

i) Benzeri tıbbi atıkların oluşabileceği seyyar sağlık birimlerinden,

j) Eczane ve ilaç depolarından,

k) Benzer diğer kuruluşlardan, kaynaklanan atıklara uygulanır.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik 9/8/1983 tarih ve 2872 Sayılı Çevre Kanunu gereğince hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çevre Bakanlığı'nı,

Kanun 9/8/1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'na,

Ünite; 2'inci madde'de belirtilen tıbbi atıkları üreten kurum, kuruluş ve diğer birimleri,

Tıbbı Atık: Ünitelerden kaynaklanan patolojik ve patolojik olmayan, enfekte, kimyasal ve farmasötik atıklar ile kesici-delici malzemeler ve sıkıştırılmış kapları,
Evsel Nitelikli Atıklar: Ünitelerden atılan, ancak, enfekte olmamış mutfak atığı, bahçe atığı, büro atığı, ambalaj malzemeleri, şişe ve benzeri malzemelerden oluşan atıkları,
Enfekte Atık: Hastalık etkenleri bulaşmış veya bulaşması muhtemel her türlü insan dokusu organları, idrar kapları, kan veya plesanta bulaşmış atıkları, bakteri kültürleri, intaniye ve acil servis atıkları, yemek atıkları, bakteri ve virüs tutucu hava filtreleri, dışkı ve bunlara bulaşmış eşyalar, araştırma amacı ile kullanılan deney hayvanlarının leşleri ile karantinadaki hastaların atıklarını,
Patojen Atık: Hastalık yapıcı etken taşıyan atıkları,
Patolojik Atık. Patojen olan veya olma riski taşıyan organlar, vücut parçalar, hayvan cesetleri, kan ve vücut sıvılarını,
Geçici Depolama: Atıkların bertaraf alanına taşınma ve bertarafından önce, ünite içinde inşa ettirilen birim ve konteynerlerde depolanması,
Düzenli Depolama: Tıbbı atıkların su, toprak ve hava ortamına zarar vermeyecek şekilde jeolojik, hidrolojik, statik, hijyenik ve estetik açıdan ve çevreyi kirletmeyecek ve insan sağlığına zarar vermeyecek, şekilde ilgili mevzuatlarca öngörülen her türlü önlemin alındığı sahalarda depolanmasını,
Bertaraf Etme: Ünitelerden kaynaklanan tıbbı atıkların ayrı toplanması, geçici depolanması, taşınması, çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde nihai olarak yakılması, düzenli depolanması ile ilgili tüm işlemleri,
Özel Nitelikli Torba veya Kap: Sızdırmaya dayanıklı, nem geçirmez, normal çalışma sırasında yırtılma ve patlamayı önleyecek kadar dirençli, üzerinde “Uluslar arası Klinik Atıklar” amblemini taşıyan, atığın özelliklerine göre değişik renkli, güvenli kapatılabilir, plastik, 50 lt. hacminde biriktirme kabını,
Uluslar arası Klinik Atıklar Amblemi: Tıbbı atıkların toplandığı özel nitelikli torba veya kap ile bunların taşınmasında kullanılan araçların üzerinde bulundurulması gereken ve Ek-7 'de verilen amblemi,
Tıbbı Atıklar Sorumlusu: Tıbbı atıklar üreten ünite yetkilisi veya görevlendireceği kişiyi,
Taşıma: Atıkların üretildiği yerlerden veya geçici depo yerlerinden nihai bertaraf tesislerine nakledilmesi işlemini,
Taşıyıcı: Taşıma işlemini yapan kişi ve kuruluşları,
Konteyner: Cr-Ni paslanmaz çelik veya benzeri metalden yapılmış, en az 6 m3 hacminde kapakları kilitlenir geçici depolama birikimini,
Takip Formu: Ek 8'de verilen formu,
Bertaraf Alanı Sorumlusu; Belediyelerde veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlarda, tıbbı atık taşıma araçlarının kabulü ve atıkların düzenli depolanmasının sağlanmasından sorumlu olan kişi ve kuruluşu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Tıbbı Atıkların Yönetimi

Tıbbı Atık Üretenlerin Uyacakları Esaslar

Madde 5- Tıbbı atıkların sorumluları, oluşan atıkların gerek üretildikleri yerdeki gerekse dışındaki kişilerin sağlığına ve çevreye verebilecekleri zararların en aza indirmek için sınıflandırma, geçici depolama, ünite içinde taşıma, işleme ve nihai bertarafı aşamalarında;

a) Tıbbı atıkların yönetimiyle ilgili personelin eğitiminden ve oluşan atıkların sınıflandırılarak toplanması, ünite içinde taşınması ve geçici depolanması işlerinin özel bir ekip tarafından yapılmasının sağlanmasından,

b) Atıkları kaynağında en aza indirecek sistemin kurulmasında,

- c) Evsel nitelikli atıklardan ayrı olarak sınıflandırılmaları, toplanmaları, taşınmaları ve işlenmelerinden,
- d) Bu atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde geçici depolanmalarından,
- e) Emniyetli bir şekilde nihai bertaraf alanına taşınmalarının sağlandığının belgelenmesinden,
- f) Tıbbi atıkların insan sağlığına ve çevreye zarar vermeden çevreye bertaraf edildiğinin belgelenmesi ve bu bilgilerin her yıl aralık ayı sonuna kadar Bakanlığa gönderilmesinden,
- g) Bu yönetmeliğin kendilerine verdiği yükümlülükler çerçevesinde uygulanmasına yönelik olarak ünite amirliğince yukarıda belirtilen hususlar ile kaza durumlarında alınacak önlemler ve yapılacak işler hakkında detaylı bilgileri içeren bir talimatın bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesini takip eden 6 ay içinde hazırlanarak ünitenin ilgili birimlerinde uygulanmak üzere duyurulmasından ve talep edildiğinde Bakanlığa gönderilmesinden sorumludur.

Tıbbi Atıkların Nihai Bertarafında Uygulanacak Esaslar

Madde 6- Belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan ve büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyeleri diğer yerlerde belediyeler ile yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar; belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde ise mahallin en büyük mülki idare amiri bu atıkların bertarafı sırasında insanların ruh ve beden sağlığına, hayvan sağlığına, toprak, doğal bitki örtüsü ve yeşil alanlara, yer altı ve yüzeysel su alanları ile su rezerv sahalarına, toplumun düzeni ve emniyetine zarar vermeyecek hava ve gürültü yönünden çevre kirlenmesini önleyecek şekilde mevcut mevzuat doğrultusunda gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

Sorumluluk

Madde 7- Atıkların üretilmesinden nihai bertarafına kadar geçen sürede atık üreticileri, toplayıcılar, atıkların el değiştirdiği tüm taşıyıcılar, nihai bertaraf ediciler, müteselsilen sorumludurlar.

Atık Bertarafında Mali Yükümlülük

Madde 8- (Değişik, 24 Haziran 1998 tarih ve 23382 sayılı R.G.)

Tıbbi atık üreticileri ürettikleri atıkların bertarafı için gereken harcamaları, bertaraf eden kurum ve kuruluşa ödemekle yükümlüdürler. Bu harcamalara esas olacak tıbbi atık bertaraf ücreti, her yıl tıbbi atık ücretleri ve bertaraf edecek kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak İl Mahalli Çevre Kurulu tarafından tespit ve ilan edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Atıkların Ünite İçinde Ayrılması ve Taşınması

Evsel Nitelikli Atıklar

Madde 9- Evsel nitelikli atıklar;

- a) Tıbbi atıklardan ayrı olarak mavi plastik torbalarda toplanırlar,
- b) Tıbbi atıklardan ayrı olarak geçici depolanırlar,
- c) 14/3/1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Katı Atık Kontrolü Yönetmeliği doğrultusunda taşınır ve bertaraf edilir.

Geri kazanılabilen maddeler arasında bulunan serum ve ilaç şişeleri gibi cam malzemeler dezenfekte edilerek siyah plastik torbalarda toplanır ve tekrar kullanılmasının önlenmesi için kırılarak hurda cam olarak değerlendirilir.

Tıbbi Atıklar

Madde 10- Tıbbi atıklar bu iş için eğitilmiş personel tarafından diğer atıklardan ayrı olarak toplanır.

Patojen atıklar sterilize edildikten sonra diğer enfekte atıklarla beraber 14'üncü maddede özellikleri belirtilen özel plastik kırmızı torbalara konularak toplanır ve hiçbir şekilde sıkıştırılmaz.

Patojen ve enfekte atıklar ünite içinde toplandıktan sonra cinslerine göre aşağıda verilen metotlar doğrultusunda sterilize edilerek geçici depoda muhafaza edilir.

a) Kesici ve delici özelliği olan atıklar tekrar kullanılmamaları için basit bir mekanik aletle bükülüp veya kırıldıktan sonra ayrı olarak toplanırlar. Bu atıklar 14'üncü maddede özelliği belirtilen kırmızı plastik torbaya veya gerekirse delinmeyecek başka bir ambalaja konur, Plastik torbaların hacmi emniyetle taşınabilecek ağırlıkta olmalı, ağzı sıkıca kapatılmalı gerekirse iç içe iki torba olarak kullanılmalıdır. Bu torbalar ve diğer ambalaj malzemeleri hiçbir şekilde geri kazanılmaz ve tekrar kullanılmaz.

b) Buharlı otoklavda ancak dayanıklı torbalar içindeki mikrobiyoloji laboratuvarı atıkları, atık insan kanı ve atık vücut sıvıları ile kesici ve delici aletler sterilizasyon işlemine tabi tutulur.

Radyoaktif Atıklar

Madde 11- Radyoaktif atıklar hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanamaz. Bu atıkların bertarafı 9/7/1982 tarih ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu'na ilişkin tüzük hükümleri çerçevesinde yapılır ve bundan Bakanlığa haber verilir.

Tehlikeli Olamayan Kimyasal Maddelerin Atıkları

Madde 12- Ek-1'de belirtilen tehlikeli olmayan kimyasal maddelerin atıklarının bertaraf edilmeden önce geri kazanılması esastır. Ancak geri kazanılmayan katı atıklar mavi plastik torbalarla doldurulup, evsel nitelikli atıklar ile beraber toplanırlar. Geri kazanılmayan sıvı atıklar ise 14/9/1988 tarih ve 19919 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde bertaraf edilirler.

Tehlikeli Kimyasal Maddelerin Atıkları

Madde 13- Ek-2'de kriterleri belirtilen kimyasal maddelerin atıklarından EK-3'de verilen geri kazanılabilecek olanlar ve kullanım süresi dolmuş ilaçlar ayrıldıktan sonra geri kalanlar EK-4'de verilen liste gözönüne alınarak birbirleriyle olumsuz bir reaksiyon vermemelerine dikkat edilerek ayrı ayrı toplanır.

Bu atıkların geri kazanılmadığı durumlarda, bertarafı ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılır. Atıkların nihai bertarafının yanma ile olacağı hallerde atıkların arısında cıva veya cıva içeren bileşikler ile basınçlı kaplar bulunmamalıdır. Cıva ayrılarak toplanır ve değerlendirilir.

Liste halinde EK-4'de verilen şoklara karşı hassas olan, su ile reaksiyon veren veya kolaylıkla reaksiyona girebilen maddelerin uzaklaştırılmasına özellikle dikkat edilir ve olumsuz etkilerini önleyecek şekilde bertaraf edilirler.

Taşıma

Madde 14- Tıbbi atıkların tümü kaynağında ayrı olarak kırılmaya, delinmeye ve taşınmaya dayanıklı 150 mikron kalınlığında kırmızı plastik torbalara konulur. Toplama işleminden sonra her bir torba yine aynı özelliğe sahip kırmızı renkli ve üzerinde görülebilecek büyüklükte ve her iki yüzünde "Uluslararası Klinik Atıklar" amblemi "DİKKAT TIBBİ ATIK" ibaresi taşıyan diğer bir torbaya konulur. Gerekli görüldüğü üçüncü bir torbaya konularak kesin sızdırmazlık sağlanır.

Tehlikeli sıvı atıklar geri kazanılmadığı durumlarda talaşla yoğunlaştırılarak birinci fıkrada belirtilen torbalara konulur.

Taşıma işlemi sırasında atık bacaları ve yürüyen şeritler kullanılmaz ve atık torbaları elde taşınmazlar, Atık torbaları tekerlekli, paslanmaz çelikten yapılmış ve bu iş için ayrılmış araçlar ile toplanır ve taşınırlar.

Evsel nitelikli atıklar ile tıbbi atıklar aynı anda bir araca yüklenmez. Atık taşıma araçları haftada en az bir kez dezenfekte edilir. Araçların içinde bir torba patladığı takdirde, boşaltıldıktan sonra kuru dezenfekte edilir.

Tıbbi atıkların ünite içinde taşınması ile görevlendirilen personelin özel nitelikli turuncu renkli elbise giymesi ve bununu ilgili ünite tarafından karşılanması zorunludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Atıkların Geçici Depolanması

Genel Kural

Madde 15- 2'inci maddede yer alan ve en az 20 yatak kapasitesine sahip üniteler geçici atık deposu inşa etmekle veya aynı işlevi görecektir konteyner bulundurmaya yükümlüdürler.

Geçici atık deposu inşa etmek veya konteyner kullanmak yükümlülüğünde olan ünitelerin sorumluları ihtiyaçları olan konteyner sayısı ile geçici depolara ait plan ve projeleri Bakanlığa bildirmek zorundadır.

Bakanlık, gerektiğinde bu konularda ek bilgi isteyebilir.

Atıklar, atık bertaraf sahasına taşınmadan önce 48 saatten fazla olmamak üzere bu depolarda veya konteynerlerde bekletilebilir.

Geçici Atık Depolarının Özellikleri

Madde 16- Geçici atık deposu iki bölmeli kapalı bir mekan olarak inşa edilir. Birinci bölmede evsel nitelikli atıklar, ikinci bölmede ise tıbbi atıklar depolanır. Deponun tabanı beton üzerine mozaik duvarları fayans ile döşenir, tavanı beton üzerine ince sıva olup, yağlı boya ile boyanır. Geçici atık deposunda sıcaklığın kontrol edilerek koku oluşmasını önlemek için yalıtım kullanılır veya depo özel şekilde soğutulur ve bakteri tutucu hava filtreleri kullanılır. Geçici atık deposunun hacmi en az iki günlük atığı alabilecek boyutlarda olmalıdır.

Bölme kapıları dışarıya doğru açılır veya sürmeli yapılıdır: Kapılar daima temiz ve boyanmış durumda olur, kapalı ve kilitli tutulur, üzerine görünebilecek şekilde "Uluslar arası Klinik Atıklar" amblemi konulur. Her bölmenin kapısı atıkların kolaylıkla boşaltılabileceği boyutlarda ve bölmenin içine hayvan girmesine imkan vermeyecek şekilde inşa edilir.

Geçici atık deposuna atık toplama araçlarının kolaylıkla ulaşabilmeleri için gereken önlemler alınır.

Evsel nitelikli atıkları konulacağı bölmede kanalizasyona bağlanan ızgaralı bir drenaj düzeneği ve bu bölmenin kolaylıkla temizlenebilmesi için basınçlı bir su musluğu bulunur. Atıklar bu bölmenin içinde mavi plastik torbalar ile depolanırlar. Bu bölme en az 15 günde bir temizlenip, dezenfekte edilir ve özel olarak ilaçlanır.

Tıbbi atıkların konulacağı bölmede bir drenaj düzeneği bulunur. Bu düzenek kanalizasyona bağlanmayıp özel sızdırmaz bir tanka bağlanır. Tıbbi atık içeren bir torbanın patlaması sonucu oluşan sızıntı sularının temizliği ve dezenfeksiyonu kuru olarak yapılır. Drenajdaki tanka toplama sıvıları ise talaşa yoğunlaştırılarak kırmızı plastik torbalar içinde diğer tıbbi atıklar ile birlikte depolanır. Bölmenin temizlenmesi en az haftada bir veya herhangi bir veya herhangi bir kazadan hemen sonra yapılır.

Konteynerlerin Kullanılması

Madde 17- İlgili belediyenin görüşü alınmak koşulu ile geçici atık deposu olarak konteynerde kullanılabilir. Konteynerleri kullanan ünite ile ilgili belediye arasında atıkların toplanması konusunda bir anlaşma yapılması gerekir. Bu anlaşma istenildiğinde Bakanlığa ibraz edilir. Bu takdirde atıkların iklim koşullarından olumsuz yönde etkilenmesini önlemek için konteynerler uygun yerlere yerleştirilir. Konteynerler en az haftada bir veya herhangi bir kazadan hemen sonra temizlenir.

Konteynerlerin, 24'üncü maddenin (f), (g),(h), ve (ı) bentlerinde belirtilen şartları taşıması zorunludur.

Diğer Sağlık Kuruluşlarının Atıkları İle İlgili Hususlar

Madde 18- 2'inci maddede belirtilen ve yatak kapasite 20'den az veya yataksız olan ünitelerin tıbbi atıkları en yakında bulunan geçici atık depolama yerde depolanır. Bunun sağlanması için iki ünite yetkilisinin anlaşma yapması gerekir. Böyle bir imkanın olmaması halinde üniteler ürettikleri tıbbi atıklarını belediyenin bu iş için tahsis edilmiş toplama aracına vermekle yükümlüdürler. Bu atıklar çift kırmızı plastik torbaya yerleştirildikten sonra ünite içinde

emniyetli bir şekilde muhafaza edilir. Atık toplama aracı gelmeden önce kesinlikle binanın dışına bırakılmaz ve evsel atıkların toplandığı konteynerlere konulmaz.

Geçici Atık Depolarına Ruhsat Alınması

Madde 19- 15 inci madde uyarınca geçici atık deposu kurmakla yükümlü olan ünitelere inşaat ruhsatı vermeye ;

a) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan ve büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediye başkanlığı ; diğer yerlerde belediye başkanlıkları .

b) Belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde valilikler , yetkilidir.

İşletme ruhsatı ise depo yeri tabanı , sızıntı suyu drenaj sistemi ve ek tesislerin projesinin uygun görülmesi halinde , bu maddenin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen merciler tarafından verilir.

Geçici Atık Depo Yeri İşletilmesi ve Kontrolü

Madde 20- Tıbbi atık sorumlusu, geçici atık depolarının işletilmesi ve kontrolü için bu konuda gerekli eğitimi vererek bir kişiyi görevlendirir. Bu görevli depo yerine getirilen atıkların kontrolünden ve depo yerinin veya konteynerlerin işletilmesinden sorumludur. Tıbbi atıklar sorumlusu Bakanlığın talebi üzerine gerekli bilgileri vermekle yükümlüdür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Atıkların Bertaraf Alanına Taşınması

Belediyelerin Sorumluluğu

Madde 21-Tıbbi atıkların geçici atık depolarından veya konteynerlerden alınarak taşınması, nihai depolanması veya yakılması suretiyle bertaraf edilmesi ile bu işi yapacak personelin eğitimi ve bu işlemlerin belgelendirilmesinden büyükşehir belediyesi, belediyeler veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar müteselsilen sorumludur. Gerekteğinde Bakanlık bu konuda belediyelerle işbirliği yapar.

Bu yetkililer Yönetmeliğin kendilerine verdiği yükümlülükler çerçevesinde uygulanmasına yönelik bir talimatı hazırlayarak Yönetmeliğin yürürlüğe girmesini takip eden 6 ay içinde ilgilileri duyururlar. Talimatta, bu iş için görevlendirilen özel ekip, toplama rotaları, sorumlular, araç temizleme, kaza durumlarında alınacak önlemler ve yapılacak işler hakkında detaylı bilgiler bulunur. Bu bilgiler Bakanlığa her yıl Aralık ayı sonunda iletilir.

Taşıma Personelinin Özel Giysileri

Madde 22- Tıbbi atıkları taşımakla görevlendirilen özel eğitimden geçmiş ve temizlik personeli çalışma sırasında eldiven, koruyucu gözlük, maske kullanır; çizme ve özel koruyucu turuncu renkli elbise giyer. Taşıma işleminde kullanılan özel giysi ve ekipmanlar ayrı bir yerde muhafaza edilir. Bunların temizlenmesi belediyece veya belediyenin görevlendireceği kuruluşça yapılır.

Tıbbi Atıkların Taşınmasına İlişkin Kurallar

Madde 23- Tıbbi atıkların;

a) Emniyetli bir şekilde, etrafa yayılmadan ve sızıntı suları akıtılmadan nihai bertaraf sahasına getirilmesi,

b) Taşıma sırasında transfer istasyonlarını kullanılmaması,

c) Taşıma araçlarının günde en az bir kere temizlenmesi,

d) Konulduğu kırmızı torbaların patlaması veya başka bir nedenle etrafa yayılması durumlarında dezenfekte edilmesi,

e) Toplanması ve taşınması için kullanılan araçların başka işlerde kullanılmaması, zorunludur.

Atık Taşıma Araçlarının Teknik Özellikleri

Madde 24- Tıbbi atıkların toplanması ve taşınması için kullanılan araçlarda;

a) Atıkların yüklendiği kısmın tamamen kapalı yapılması,

- b) Sıkıştırma mekanizmasının bulunmaması,
- c) Şoför mahalli ile atık yükleme kısmı arasında boşluk bulunması,
- d) Atık yükleme kısmının kaza halinde zarar görmemesi için sağlam yapılması,
- e) Atık yükleme kısmının iç yüzeyinin paslanmaz, kolaylıkla temizlenebilen düzgün yüzeyli olması,
- f) Dik köşeler içermemesi kesişen yüzeylerin yumuşak dönüşlerle birbirine birleşmesi,
- g) Ön ve arkasında görülebilecek boyutlarda “Uluslar arası Klinik Atıklar” ambleminin bulunması,
- h) Dış yüzeyinin turuncu renge boyanması,
- i) Sağ ve sol yüzeylerinde 20 cm. büyüklüğünde siyah harflerle “DİKKAT TIBBİ ATIKLAR” ibaresinin bulunması, gerekir.

Atık Taşıma Araçlarının Teknik Özellikleri

Madde 24- Tıbbi atıkların toplanması ve taşınması için kullanılan araçlarda;

- a) Atıkların yüklendiği kısmın tamamen kapalı yapılması,
- b) Sıkıştırma mekanizmasının bulunmaması,
- c) Şoför mahalli ile atık yükleme kısmı arasında boşluk bulunması,
- d) Atık yükleme kısmının kaza halinde zarar görmemesi için sağlam yapılması,
- e) Atık yükleme kısmının iç yüzeyinin paslanmaz, kolaylıkla temizlenebilen düzgün yüzeyli olması,
- f) Dik köşeler içermemesi ve kesişen yüzeylerin yumuşak dönüşlerle birbirine birleşmesi,
- g) Ön ve arkasında görülebilecek boyutlarda “Uluslararası Klinik Atıklar” ambleminin bulunması,
- h) Dış yüzeyinin turuncu renge boyanması,
- i) Sağ ve sol yüzeylerinde 20 cm. büyüklüğünde siyah harflerle “DİKKAT TIBBİ ATIKLAR” ibaresinin bulunması, gerekir.

ALTINCI BÖLÜM

Tıbbi Atıkların Yakılması, Yakma Tesislerine Ruhsat Verilmesi ve Denetlenmesi

Tıbbi Atıkların Yakılması

Madde 25- Tıbbi atıkların yakılarak bertaraf edilmesi esastır. Yakma sistemleri belediyeler veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar tarafından kurulur ve işletilir Bu tesisler Bakanlığın uygun görüşü alınmak suretiyle ünite bünyesinde de kurulabilir.

Evsel nitelikli atıkların yakılması için kullanılan yakma fırınları tıbbi atıkların yakılması için kullanılmaz.

Yakma Tesislerinin Teknik Özellikleri

Madde 26- Yakma fırınındaki ilk bölme sıcaklığının 900oC olması ve son yakma bölmesindeki gazların 1200oC’de en az 1.5 saniye tutulması zorunludur.

Fırınlardan çıkan küllerde yanabilen maddelerden tam yanmamış olanlar toplam kütlenin ağırlıkça %2’sini aşamaz. Oluşan küller 31’inci maddeye göre depolanır.

Yakma fırınlarındaki imha edilecek olan atıkların kabul ve depolama birimleri sürekli temiz tutulur ve sık sık dezenfekte edilir. Buraya, görevlilerden başkasının girmesi yasak olduğu gibi hayvanların yaklaşması da önlenir.

Yakma tesisi baca gazı emisyonlarında, normal şartlar altında %11 oksijen esas alındığında aşağıda verilen şartlar sağlanır;

Günlük 1 ton/saat’den fazla kapasiteli tesisler için (mg/m³) Günlük 1 ton/saat’den az kapasiteli tesisler için (mg/m³)

Toplam partikül 10 100

Ağır metaller ve bileşikleri

(Pb+Cr+Cu+Mn+Ni+As) 1.0 5

Hg,Cd 0.1 5

HCl 10 100

HF 1 1

CO 50 100

SO₂ 50 300

NO₂ 100 100

Toplam Organik C 10 100

Toplam pdoliklorlu Dibenzo-p- dioksin ve Dibenzofuranlar

0.1 mg/m³

0.1 mg/m³

Çevreye zarar verilmesi ve gereken tedbirlerin alınması kaydıyla ve mahallin en büyük mülki idare amirinin izni alınarak tıbbi atıklar yüksek yakma sıcaklığına haiz tesislerin fırınlarında da yakılabilir.

Yakma Tesislerine Yer Seçimi İzni Verilmesi

Madde 27- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, onaylı imar planları esas alınarak yakma tesisi kurmak üzere seçtikleri yer için mevcut çerçevesinde mahallin çevre kurulu kararı ve Bakanlığın uygun görüşü ile, mahallin en büyük mülki idare amirinden izin alırlar.

Yakma Tesislerine İnşaat Ruhsatı Verilmesi ve Denetlenmesi

Madde 28- Yakma tesisine inşaat ruhsatı vermeye;

a) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediye başkanlığı, diğer yerlerde belediyeler,

b) Belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde valilikler, yetkilidir.

Bu idareler yakma tesisine inşaat ruhsatı vermeden önce gerekli tüm bilgi ve belgelerde birlikte nüfusu onbin kadar olan yerlerde Mahalli Çevre Kurulunun, nüfusu onbinden yukarıda olan yerlerde ise Bakanlığın uygun görüşü almak zorundadır.

Yakma Tesislerine İşletme Ruhsatı Verilmesi ve Denetlenmesi

Madde 29- İşletme ruhsatı, tesisin 9/5/1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanununa uygun olarak inşa edildiğinin tespiti halinde 28'inci maddede belirtilen merciler tarafından verilir.

Bakanlık; tesisleri işletme şekli, hava ve gürültü emisyonu bakımından denetleyebilir, ölçüm yapabilir, örnek alabilir ve 28'inci maddede belirtilen idarelerden bu emisyonlara ait ölçüm sonuçlarını isteyebilir.

Yakma Tesislerinin İşletme Ruhsatının İptali

Madde 30- Bakanlık, büyükşehir belediyeleri veya belediyeler ile mahallin en büyük mülki idare amiri, yapılan kontrollerde, tesisin işletme ruhsatına ve 26'ıncı maddede belirtilen şartlara uygun olarak çalıştırılmadığının tespit edilmesi halinde iş etmeciyi yazılı olarak ikaz eder ve yerine getirilmeyen yükümlülüğün türüne göre bir ay ile bir yıl arasında değişen bir süre verir. Bu süre sonunda yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde tesisin işletme ruhsatı, ruhsatı veren merci tarafından Bakanlığın da görüşü alınarak iptal edilir.

İşletme ruhsatı süresi biten tesislerin, mevcut işletme şartlarında çalıştırılmasının insan ve çevre sağlığı açısından sakıncalı görülmesi ve sözkonusu işletme şartlarının düzeltilmeyeceğinin anlaşılması halinde, işletme ruhsatı yenilenmez.

YEDİNCİ BÖLÜM

Tıbbi Atıkların Nihai Depolanması

Nihai Depolama Alanları

Madde 31-Tıbbi atıkların yakma yönetimi ile imha edilmelerine imkân olmadığı hallerde bu atıklar;

a) Tehlikeli atık depolama alanlarının özel bir bölümünde,

b) Evsel atıkların bertaraf alanlarının bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılmış özel bir bölümünde,

c) Sadece tıbbi atıklar için yapılmış özel bir bertaraf alanında düzenli depolanırlar.

Tıbbi atıkların yakma fırınlarında yakılması sonucu oluşan küller, yakma tesisine atık getiren araçlarla uygun şekilde birinci fıkrada belirtilen depolama alanına taşınır ve üzerleri yeteri kadar toprakla örtülerek sıkıştırılmak suretiyle bertaraf edilirler.

Nihai Depolama Alanı Yer Seçimi Kriterleri

Madde 32-Nihai depolama tesislerinin;

a) Karstik bölgelerde; içme kullanma ve sulama suyu temin edilen yer altı ve yerüstü suları koruma bölgelerinde; taşkın riskinin yüksek olduğu bölgelerde; heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde kurulmasına ve işletilmesine izin verilmez.

b) Yer seçiminde, seçilecek yerin jeolojik, hidrojeolojik, jeoteknik özellikleri, yer altı su seviyesi ve yer altı suyu akış yönleri, mevcut ve planlanan meskun bölge ile diğer yapılaşmalar, deprem kuşakları ve tektonik koruma bölgeleri ile diğer zemin hareketleri, hakim rüzgar yönü, trafik durumu dikkate alınır.

c) Bu depo tesislerinin en yakın yerleşim bölgesine uzaklığı 3000 m'den, en yakın hava alanına uzaklığı ize 5000 m'den az olamaz.

Yerleşme Yasağı

Madde 33- Nihai depolama tesisleri imar planında belirtilerek, yerleşim bölgesi olmaması sağlanır.

Depolama Tesisi Zemini

Madde 34-Depolama tesisinin oturacağı zemin (temel), doğal olarak sıkışmış olmalı ve bu sıkışmış zeminin kalınlığı 3 metreden ve kompresibilitesi (Dpr) %95'den büyük olmalıdır.

Depolama tesisi tabanının, maksimum yer altı su seviyesine uzaklığı 2 m'den az olamaz.

Depolama Tesisi Tabanın Teşkili

Madde 35- Depolama tesisinin tabanı sızıntı suyunun yer altı suyuna karışmamasını kesinlikle önleyecek şekilde düzenlenir. Bunun için mineral sızdırmazlık tabakası ile plastik geçirmezlik tabakası birlikte kullanılır. Taban en az Ek-5'de şematik kesiti verilen değerleri sağlayacak şekilde oluşturulur. Doğal zemin üzerine yerleştirilen mineral sızdırmazlık tabakasının kalınlığı 1.5 m'den az, permeabilitesi 10⁻⁹ m/s'den küçük olamaz. Plastik geçirmezlik tabakasının kalınlığı ize en az 2.5 mm. olmalıdır. Depo tabanına balık sırtı şeklinde bir form verilir ve tabanın boyuna eğimi %3'den enine eğimi de %1'den küçük olamaz.

Dren Sistemi Teşkili

Madde 36- Depo tabanında yeteri kadar dren borusunun, ana toplayıcıların ve bacaların bulunması zorunludur. Dren borularının içinde bulunduğu dren sisteminin kalınlığı 0.30 m'den küçük bu tabakanın nihai permeabilite katsayısı (k) 10⁻³ m/s'den küçük olamaz.

Toplanan sızıntı suyu 4/9/1988 tarih ve 19919 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde verilen ilgili deşarj limitlerini sağlayacak şekilde artırılır.

Depolama Tesislerine Dolgu Yapılması

Madde 37- Depolama tesislerinde depo sıkıştırılarak doldurulur ve boşluk bırakılmaz. Dolgu işlemleri sırasında, sızıntı suyu miktarını azaltmak için günlük olarak atıkların üstü örtülür ve dolgu işlemi gereğinde bir sundurma altında yapılır.

Depolama Tesisi Üst Örtüsünün Teşkili

Madde 38- Depo tesisine dolgu işlemi tamamlandıktan sonra, dolgu üstü Ek-6'da verilen tabakalardan oluşturularak, depo gövdesine yüzeysel su girmeyecek şekilde sızdırmaz hale getirilir. Bu tabakalar asgari şu özelliklere sahip olmalıdır.

a) Atık üstündeki ilk örtü tabakası homojen ve kohezyonsuz zeminden teşkil edilir ve tabaka kalınlığı 0.5 m'den az olamaz.

b) Depo gövdesinden gaz çıkışı sözkonusu ise gaz dren sistemleri yerleştirilir.

- c) Sızdırmazlık temini için kullanılan mineral tabakanın kalınlığı 0.5m'den az, permeabilite katsayısının (k) değeri 10-9m/s'den küçük olamaz.
- d) Plastik tabakanın kalınlığı en az 2.5 mm. olmalıdır.
- e) Depo üst düzeyinin nihai eğimi %5'den büyük olmalıdır.
- f) Sızdırmaz tabaka üzerinde serilen tarım toprağının kalınlığı 1 m'den az olamaz.

Depo Sahasının Yeşillendirilmesi

Madde 39- Depolama işleminin tamamlanmasından sonra veya şevlerde dolgu sırasında, depo sahasının tekrar kullanılabilir hale getirilebilmesi için yeşillendirilmesi, ağaçlandırılması, deponun en üstüne ve şevlere tarım toprağı serilmesi zorunludur. Bu toprağın kalınlığı dikilmek istenen bitkinin kök derinliğine göre seçilir. Depo kütlesi üzerine düşen yağmurun kısa sürede sahası terk edebilmesi için en üst toprak tabakasının eğiminin %3'den büyük olması gerekir.

Depolama Tesisine İnşaat Ruhsatı Verilmesi ve Denetlenmesi

Madde 40- Tıbbi atık depolama tesisine inşaat ruhsatı vermeye 28'inci maddedeki merciler, belirtilen usul ve esaslara göre yetkilidir.

Depolama Tesisine İşletme Ruhsatı Verilmesi ve Denetlenmesi

Madde 41-28'inci maddede belirtilen merciler tarafından, depo yeri tabanı, sızıntı suyu drenaj sisteminin ek tesislerinin projesine uygun görülmesi halinde işletme ruhsatı verilir. Ruhsatta depo tesisine kabul edilecek atık tipi belirtilir.

Depolama Tesisinin İşletilmesi ve Kontrolü

Madde 42- Tıbbi atık depolama tesisi işletmecisi kişi veya kuruluşlar, her depolama tesisi için bir görevli bulundurmaya zorundadır. Bu görevliler depo yerine getirilen tıbbi atıkların kontrolünden ve depo yerinin işletilmesinden sorumludurlar. Bakanlık bu kişi veya kuruluşlardan gerektiğinde depolama yerinin işletilmesi ve kontrolüne ilişkin bilgileri isteyebilir.

Sızıntı suyu miktarı ve özellikleri tesisi işletenler tarafından belirli aralıklarla ölçülür ve sonuçlarından Bakanlık haberdar edilir. Ölçüm işlemleri depo yeri kapatıldıktan sonra 10 yıl süre ile devam eder.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Tıbbi Atıkların İzlenmesi

Madde 43- Ünitelerinden kaynaklanan atıkların miktar ve özelliklerini belirten ve EK-8'de verilen formdan altı nüshanın ilgili bölümleri her taşıma için tıbbi atık sorumlusu tarafından doldurulur. Bunlardan biri üniteye saklanır, biri ay sonunda topluca belediyeye verilir, geri kalan dört nüsha imza karşılığında taşıyıcıya teslim edilir.

Taşıyıcı nihai atık depolama yerinde tıbbi atık sorumlusu tarafından verilen formlardan kendisi tarafından doldurulması gereken kısımları tamamlar. Tıbbi atık nihai bertaraf alanları sorumlusu gelen formlarda verilen bilgilerin doğruluğunu kontrol ettikten sonra, kendisinin doldurulması gereken yerleri tamamlar. Bu formların iki nüshası bertaraf alanları sorumlusunda kalır.

Bertaraf alanı sorumlusu kendisinde kalan son iki nüshadan birini üniteye, diğerinide ilgili belediyeye ay sonu itibari ile 5 gün içinde gönderir.

Belediye; tıbbi atık sorumlusu, taşıyıcı ve bertaraf alan sorumlusunca doldurulan formları karşılaştırarak tüm tıbbi atıkların gerektiği gibi bertaraf edildiğini kontrol eder.

Denetim

Madde 44- Bu Yönetmeli k çerçevesinde yapılacak olan atıkların toplanması, taşınması, işlenmesi, geçici depolanması ve nihai bertaraf işlemlerinin kanun ve yönetmeliğe göre

yapılıp yapılmadığını denetleme yetkisi, öncelikle kanunun 12'inci maddesi uyarınca Bakanlığa aittir. Ancak yürürlükteki ilgili düzenlemelerde verilen yetkiler saklıdır.

Yaptırımlar

Madde 45- Bu Yönetmeliği göre yapılan denetimler sonucu Yönetmelikte yer alan yasaklara aykırı hareket edenler ve belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında Kanunun 15'inci ve 16'ncı maddeleri uygulanır. Kanunun 20'inci, 21'inci ve 23'üncü maddelerinde yer alan idari nitelikteki cezalar ise Kanunun 24'üncü maddesinde belirtilen yetkili makamlar tarafından verilir.

Geçici Madde 1- Yönetmeliğin yayımlandığı tarihte faaliyette bulunan ve ikinci maddede belirtilen üniteler 15'inci ve 16'ncı maddelerde öngörülen geçici atık deposunun 1.5 yıl içinde inşa etmekle yükümlüdürler.

Geçici Madde 2- Belediyeler gerekli yer seçimini yaparak tıbbi atıkların nihai bertaraf tesislerini Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren 1.5 yıl içinde kurmak zorundadırlar.

Yürürlük

Madde 46- Bu yönetmelik yayım tarihinde yürürlüğe girer.

Bu yönetmelik yayım tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 47- Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre Bakanı yürütür.

EKLER

EK-1

TEHLİKELİ OLMAYAN KİMYASAL MADDELERİN ATIKLARI

Tehlikeli olmayan kimyasal maddelerin atıkları şeker, amino asit, organik ve inorganik tuzların atıklarıdır.

ORGANİK MADDELER

- Asetatlar (Ca, Na, NH₄, K),
- Amino asitler ve tuzları
- Sitrik asit ve Na, K, Mg, Ca ve NH₄ tuzları
- Laktik asit ve Na, K, Mg, Ca ve NH₄ tuzları
- Şekerler

İNORGANİK MADDELER

- Na ve K bikarbonat
- Na, K, Mg ve Ca borat
- Na ve K brömürleri
- Na, K, Mg, Ca karbonatları
- Na, K, Mg, Ca klorürleri
- Ca florit
- Na, K iyodid
- B, Mg, Ca, Al, Si, Fe oksitleri
- Na, K, Mg, Ca, NH₄ fosfat
- Na, K, Mg, Ca silikat
- Na, K, Mg, Ca, NH₄ sülfatları

EK-2

TEHLİKELİ KİMYASAL MADDE KRİTERLERİ

- TOKSİK ATIKLAR

- Düşük dozlarda dahi insan için öldürücü,
 - Geri dönüşümü olmayan bir hastalığa sebep olan yada belirgin bir katkısı olan,
 - İyileşebilecek hastalıkları olumsuz yöne dönüştüren kimyasalları içeren atıklardır
- Toksisiteyi tanımlayacak değerler:

Rat : Oral -LD 50 < 50 mg/kg

İnhalasyon : LC 50 < 2 mg/l

Tavşan : Dermal - LD < 200 mg/kg

Örnek : Sitotoksik ilaçlar ve civa içeren atıklar.

- KOROZİF ATIKLAR

- pH < 2.0 olan asitler ve pH > 12.5 olan bazlar

- Çeliği yılda ¼ inçten fazla aşındıran kimyasal maddeler

Örnek : Kuvvetli asit ya da baz içeren atıklar

- YANICI- PARLAYICI ATIKLAR

- Oksitleyici,

- Parlama noktası 60 °C 'den az olan,

- Sürtünme ile alev alabilen,

- Nemi absorblayarak alev alabilen,

- Kendiliğinden kimyasal değişimlere uğrayarak alev alabilen, maddelerdir.

Örnek: Etil alkol, eter, aseton, ksilen ve birçok klorlu çözücü içeren atıklardır.

- REAKTİF ATIKLAR

- Kararsız ve su ile hızla reaksiyona girerek parlayıcı karışımlar oluşturan,

- Isıtıldığı zaman bozunan veya çarpmalara karşı hassas,

- Siyanür veya sülfür içeren,

maddelerdir.

Örnek: Sodyum ve pikrik asit içeren atıklardır.

-EKSTRAKSİYON ÜRÜNÜ TOKSİK ATIKLAR

Bu atıklar aşağıdaki maddelerden herhangi birini içerebilirler:

- Arsenik - Kurşun

- Baryum - Civa

- Kadmiyum - Selenyum

- Krom - Gümüş

- Berilyum - Bakır

- Belli başlı pestisitler - Sitotoksik ilaç atıkları

EK-3

GERİ KAZANILABİLECEK TEHLİKELİ KİMYASAL ATIKLAR

- Kromik asit

- Civa

- Film banyoları

-Perkloroetilen

- Yağlar

- Toluen (metil benzen)

- Ksilen

- Aseton

- Bazı alkoller

EK-4

KOLAYLIKLA TEHLİKELİ REAKSİYON VEREBİLEN KİMYASAL MADDELER
ŞOKLARA KARŞI HASSAS OLANLAR

- Diazo bileşikleri

- Metal tuzları

- Nitroselüloz

- Perklorik asit

- Perklorat tuzları
- Perokside edilebilir kimyasal maddeler
- Pikrik asit
- Pikrat tuzları
- Polinitro aromatik bileşikleri

SU İLE REAKSİYON VERENLER

- Alkali ve toprak alkali metalleri
- Alkil lityum maddeleri
- Brom 3 florür çözeltileri
- Grignard reaktifi
- Al, B, Ca, K, Li ve Na hidritleri
- Al, As, Fe, P, S, Sb, Si, Sn ve Ti metal halojenleri (anhidrit)
- Fosfor pentaoksit
- Sülfür klorür
- Tinoil klorür
- Fosfor oksiklorit

KOLAYLIKLA REAKSİYONA GİRENLER

- Nitrik asit (% 71'den yüksek)
- Kırmızı ve beyaz fosfor

Ek-7

EK-8

TIBBİ ATIKLAR İLE İLGİLİ TAKİP FORMU

A. ATIK KAYNAĞI

Atıkların kaynaklandığı ünitenin isim, adres ve telefonu Tarih Miktar

Torba Sayısı

Kg

Dikkat Edilecek Hususlar

Atıkların Özellikleri Depolama sırasında vuku bulan kazalar ve alınan önlemler

() Enfekte

() Toksik

() Delici - Yırtıcı

() Şoklara Karşı Hassas

() Su ile Reaksiyona Girer

() Kolaylıkla Reaksiyona Girer

() Radyoaktif

Teslim Eden Teslim Alan

B. TAŞIMA

Taşımayı Yapan Kuruluşun

İsim, Adres ve Telefonu

Aracın Plakası:

Aracın Marka ve Modeli:

Aracın Atıklarını Taşıdığı Üniteler:

1- 3-

2- 4-

Taşıma Sırasında Vuku Bulan Kazalar ve Alınan Tedbirler: Atıkların Teslim Edildikleri İmha

Sahası:

Teslim Alan

(İsim, ünvan)

C. BERTARAF SAHASI

Bertaraf Sahasının Adı ve Yeri:

Gömme ile uzaklaştırıldı ise gömüldüğü yer:

Yakma ile uzaklaştırıldığı takdirde kül ve diğer kalıntıların uzaklaştırma yeri ve yöntemi

Bertaraf Yöntemi:

Gömme

Yakma

Diğer (açıklayın)

Atıkların uzaklaştırılmadan önce tabi olduğu işlemler:

Atığın Miktarı

Torba Sayısı /kg

Uzaklaştırma Tarihi

Sorumlunun

İsim ve ünvanı

Belgenin belediyeye teslim edildiği tarih:.....

Belgeyi alan belediye yetkilisinin ismi:.....